

na kterých by promluvili o mezinárodním řešení sociálních otázek a hospodářském sblížení států řečníci nejen domácí, ale i cizí. Sociální ústav Československé republiky byl požádán, aby takovýto mezinárodní projev byl uspořádán v Praze, pro kterýžto projev přislíbil svoji účast jako jeden z řečníků též Albert Thomas, ředitel Mezinárodního úřadu práce. V detailním projednání pracovního programu usneseno po dlouhé diskusi zabývat se v nejbližší době studiem těchto otázek: 1. Srovnání právního postavení soukromých zřízenců v jednotlivých státech. 2. Stanovení minimálních mezd, ale nejen v domácí práci, nýbrž i v průmyslech t. zv. neorganizovaných, kde totiž dělnictvo není organizováno a mzdy tudíž nejsou udržovány na určité úrovni kolektivními smlouvami. Tak jest nyní t. zv. otázka domácí práce v anglosaských zemích formulována. 3. Propagace uskutečnění dělnických dovolených ve všech průmyslových zemích, jakožto doplnku zákonů o osmihodinné době pracovní. 4. Prozkoumání vlivu úvěrové politiky k zmírnění hospodářských krisí a tím nezaměstnanosti. 5. Právní postavení dělníka v cizině. (Otázka, československou sekcí již v Bernu k projednávání navrhovaná vzhledem k zákonům o obmezeném zaměstnávání cizích dělníků v sousedních státech a to v Německu, Rakousku a Jugoslavii, což ztěžuje opětně z naší strany zrušení pasových vis ve styku s těmito státy.) 6. Otázka mateřského pojištění. 7. Nové výzkumy o zábraně úrazů v dolech, průmyslu a dopravě. 8. Význam sociálního pojištění pro celek a otázka method při srovnávání sociálních břemen průmyslu v jednotlivých státech. Na podnět československého zástupce bylo konečně usneseno mezinárodní zkoumání otázky veřejných zaměstnanců zdůraznit ihned v programovém prohlášení a generálnímu sekretáři uloženo vypracovat a předložit detailní plán methodického postupu o navrženém tématě příští schůzi exekutivy, která se sejde těsně před sjezdem v Montreaux.

Členy Soc. ústavu byli na návrh předsednictva jmenováni panem ministrem sekční šéf Státního úřadu statistického dr. Jan Auerhan, senátor J. Klečák, odb. rada Stát. úřadu statist. dr. Rob. Kollar a posl. Fr. Tomášek řádnými, V. Beneš, odb. taj., dr. Jos. Spálený, taj. nem. pokladny a ing. R. Urban, řed. Technologického musea dopisujícími členy.

Z Masarykovy sociologické společnosti.

Společnost konala svoji prvou roční valnou hromadu 1. března t. r. Předneseny tu byly zpráva pokladní, kterou revidoval prof. Macek a nalezi v úplném pořádku, a zpráva jednatele o činnosti v r. 1925. Obě zprávy byly jednomyslně schváleny. Ze zprávy jednatele budiž uvedeno:

Dne 12. ledna 1925, ihned po ustavující valné hromadě, konala se ustavující schůze v ý b o r u. V ní zvolení: předsedou dr. Břetislav Foustka, prof. univ. v Praze, místopředsedy dr. Inocenc Arnošt Bláha, univ. prof. v Brně a dr. Josef Král, univ. prof. v Bratislavě, I. jednatelem dr. Emanuel Chalupný, advokát v Táboře a docent university a techniky, II. jednatelem dr. F. Fajfr, ministerský tajemník ve Státním úřadě statistickém, pokladníkem Augustin Žalud, redaktor Sociální revue a knihovník ministerstva sociální péče. Zároveň učiněny počáteční dispoice k činnosti a zejména zvolena redakce Sociologické knihovny: prof. dr. Bláha, prof. dr. Foustka, prof. dr. Gruber, doc. dr. Chalupný, prof. dr. Král, dr. Škrach.

Předčasným skonečným nenahraditelného pracovníka prof. dra Grubera nastala nutnost, oba tyto sbory doplnit kooptací. Do výboru kooptován dr. Evžen Štern a do redakční komise prof. dr. J. Macek.

V činnosti spolkové nejdříve učiněny poslední přípravy k zahájení Sociologické knihovny, jichž počátky byly prováděny již před ustavením společnosti. Již 26. ledna zástupci obou korporací se dohodli o podmínkách, na základě nichž knihovna mohla vejti v život. Podmínky hlavní jsou: ve vydávání knihovny uvolila se tiskařská, nakladatelská a novinářská společnost akciová »Orbis«; na honorář autorů podle potřeby přispěje Masarykova sociologická společnost a za to dostane pro své členy knihy za sníženou cenu; ročně vydá se průměrně 40 tiskových archů velké osmerky. Tento formát byl později zaměněn za formát menší.

Podle těchto podmínek vytištěny byly za první rok dvě původní knihy: »Sociologie sedláka a dělníka« od prof. dra Bláhy a »Saint Simon a August Comte« od dra J. L. Fischera, a překlad Durkheimových »Pravidel sociologické metody« od prof. Kratiny.

Prvotní přání naše, aby Sociolog. knihovna byla zahájena »Rukověti sociologie od prof. dra Masaryka, nemohlo být splněno, protože pan prezident se rozhodl, tento spis vydati nákladem »Činu« zároveň s ostatními svými spisy.

V programu Sociologické knihovny původně bylo i několik spisů, jež v tomto roce podařilo se vydati v jiných edicích: Guyauovo »Umění s hlediska sociologického« (v překladě prof. Vodičky vydal »Orbis« v knihovně »Ars«) a dra Chalupného »Sociologie citů dle nauky Vilfréda Pareto« a »Dílo Josefa Holečka« (vlastním nákladem autorovým). Výbor M. s. s. vítá takovéto edice, protože rozsah 40 tiskových archů ročně naprosto nestačí vyplnit mezery v naší sociologické literatuře, a usnesl se na vzájemné inserci těchto všech publikací.

Pro druhý ročník Sociol. knihovny připraveny jsou překlady z Comtea, Wormse a Blackmara & Gillina.

Vedle knihovny čile se rozvinula činnost přednášková a debatační za účasti první sekce Sociálního ústavu ministerstva sociální péče.

Dne 5. března obě korporace uspořádaly schůzi k oslavě 75. narozenin presidenta Masaryka. Zahájil ji předseda Sociálního ústavu prof. dr. Gruber proslovem úvodním, pak přednášeli dr. Chalupný o sociologickém významu Masarykově a dr. Štern o Masarykovi jako sociálním reformátorovi.

Dne 16. března konána schůze s rozhovorem o studiu sociologie na našich školách, kterou zahájil předseda M. s. s. prof. dr. Foustka přednáškou »Sociologie a demokracie«.

Dne 30. března přednášel prof. dr. Bláha o sociologii selství, 4. května prof. dr. Král o nových sociologických teoriích revoluce. Na této schůzi předseda M. s. s. prof. dr. Foustka úvodním proslovem vzdal čest památce prof. dra Grubra, právě zesnulého.

Dne 12. října přednášel dr. Jindřich Kohn »Sociologické poznávání a dějinné sebepoznávání v Masarykově díle Světová revoluce«. Dne 26. října přednášel prof. H. A. Miller z Ohia o sociologických poznacích z americké imigrace.

Dne 9. listopadu přednášel dr. B. Klineberger o sociologii voleb. Dne 11. ledna 1926 přednášel dr. Chalupný o studiu sociologie na universitách švýcarských a francouzských. Veškeré přednášky byly čteně navštíveny a po nich se rozvinuly rozhovory, jež byly důkazem velikého zájmu veřejnosti o sociologii a stály na vynikající úrovni.

Kromě přednášek těchto výbor se usnesl, pořádati a honorovati přednášky studentů, aby podnětána byla horlivost dorostu sociologického. Na veřejnou výzvu v tomto směru učiněnou došly 4 práce, z nichž 3 uznány za způsobilé. Prvá z nich PhC. K. Gally přednesena byla dne 1. února 1926.

Výbor uvažoval o propagaci sociologie v širších vrstvách a za tím účelem nabídl »Masarykovu lidovému ústavu« spolupráci. Nabídka byla přijata a M. s. společnosti poskytnuta možnost, účastniti se ve všech třech odborech M. L. Ú. Jako delegáti M. s. s. do M. L. Ú. zvoleni: do odboru literárního dr. Škrach, do odboru studijního dr. Fajfr, do odboru přednáškového dr. Chalupný. V M. L. Ú. mimo to člen výboru naší společnosti, prof. dr. Macek byl místopředsedou odboru studijního a knihovník Žalud předsedou odboru literárního.

Stálou pozornost naší veřejnosti vyžadovala otázka sociologického studia ve školách. Přes veškeré překážky, které vadí této reformě našeho školství, zjednává si znenáhla ve všech vrstvách vzdělaných průchod přesvědčení, že základní znalosti sociologické jsou nezbytným podkladem občanské výchovy ve všech školách středních i vyšších. Aby v tomto směru neinformovanost, jež, bohužel, dosud je velice rozšířena, nevadila krokům reformním, výbor M. s. s. učinil kroky, aby M. s. s. byla slyšena ve všech otázkách týkajících se studia sociologického ve školách. Ministerstvu školství oznámila společnost své ustavení a jednotliví členové výboru intervenovali v komisích, řešících otázky reformní v jednotlivých oborech školství, i u jiných kompetentních činitelů.

Z výsledků tohoto úsilí lze prozatím uvést, že se podařilo dosíci prvního uznání potřeby sociologického vzdělání na školách středních a na navrhovaných akademických pedagogických. Ovšem tyto první úspěchy našich snah ani věcně a formálně nestačí potřebám doby a bude zapotřebí dalších kroků ve všech směrech. Pokud jde o vzdělání učitelské a o reformu studií právních, usnesl se výbor předložit valné hromadě ke schválení příslušné resoluce.

Pro odborné vzdělání členstva učinil výbor návrh ministerstvu sociální péče, aby členové M. s. s. mohli používat knihovny Sociálního ústavu. Tomuto návrhu ministerstvo sociální péče laskavě vyhovělo a tudíž knihovna zmíněná, jež doplňována je v mezích své skrovné dotace též literaturou sociologickou, stala se členstvu M. s. s. přístupnou. Sociální ústav mimo to, jak uvedeno, společně s M. s. s. pořádá přednášky, čímž finančně usnadňoval její činnost a zejména děkujeme jeho finanční podpoře, že M. s. s. mohla započítati se svou činností, neboť byla založena beze všeho kapitálu hmotného a bez veškeré podpory veřejné i soukromé.

Tento nedostatek hmotný byl také hlavní překážkou, pro kterou M. s. s. nemohla dosud přikročit k provedení dalšího úkolu svého, k vydávání sociologické revue. Mezeru tuto vyplňuje zatím »Sociální revue«, věstník ministerstva sociální péče, jež zásluhou a ochotou redaktora Aug. Žaluda pravidelně otiskuje spolkové zprávy naše i stati z oboru sociologie. Rovněž revue »Česká mysl« přináší pravidelné sociologické přehledy.

V dalším jednání valné hromady byla přijata po živé a obsáhlé debatě o reformě studia středoškolského se zřetelem na sociologii resoluce, kterou bylo usneseno podati ministerstvu školství a nár. osvěty. Resoluce uvádí:

Valná hromada Masarykovy Sociologické Společnosti, trvající na stanovisku, jež již před dávnými lety prohlásil prof. Masaryk a na němž stojí i návrh poslance prof. Srdínka z 10. ledna 1922, totiž na požadavku, aby

sociologie stanovena byla povinným předmětem na veškerých školách středních, odborných i vysokých, prohlašuje u příležitosti současných kroků k reformě vzdělání učitelského a právníckého:

I. Vítáme vládní návrh zákona o vzdělání učitelstva škol národních, jenž ve vysvětlivkách navrhuje sociologii jako povinný předmět studia. Žádáme však, aby tento předmět byl uveden netoliko ve vysvětlivkách, nýbrž i v samém zákoně (§ 5). Žádáme, aby sociologie nebyla směřována s filosofií, nýbrž aby byla předmětem úplně samostatným a aby počet hodin jí věnovaný byl zvýšen na 4 hod. ve dvou semestrech.

Posléze trváme na požadavku, aby studium na paedagogické akademii bylo dvouleté.

II. Pokud jde o reformu studií právnických, žádáme, aby na fakultách právnických zavedena byla jako povinný předmět sociologie všeobecná v rozsahu aspoň 5 hodin semestrálních a speciální sociologie práva, státu a hospodářství v rozsahu 3 hodin semestrálních. Do přednášek o sociologii všeobecné buďtež přičleněny přednášky o metodě statistické. Sociologie budiž zkušebním předmětem při právnických zkouškách.

Nato byly provedeny volby, po nichž zasedají ve výboru Společnosti: předseda univ. prof. dr. B. Foustka, místopředsedové univ. prof. dr. J. A. Bláha a univ. prof. dr. Jos. Král, jednatele dr. E. Chalupný, univ. doc. a dr. Frt. Fajfr, min. taj. v stát. úřadě statistickém, pokladník Aug. Žalud, red. a přisedící dr. Jindř. Kohn, adv., dr. B. Klineberger, adv., prof. dr. Jos. Macek, senátor Frt. Modráček, dr. V. Škrach, osob. taj. pana presidenta republiky, min. rada Ant. Štefánek a odb. rada dr. E. Štern.

Po valné hromadě konala se přednáška univ. prof. dra J. Krále »o českou národní povahu«, která se zabývala posledními literárními projevy o daném tematě.

Na dalším pořadu přednáškovém byla 16. března přednáška dra J. L. Fischera »O předmětu a metodě sociologie«. Přednášeč v podstatě uvedl:

Hájití sociologii proti výtkám, že nedostává se jí dosud přesně vymezeného oboru působnosti ani obecně uznané jednotné metody, bylo by zneuznáváním všech důvodů, které způsobily tuto nepřesnost a nejednotnost, totiž krajní složitosti sociálního dění i útvarů na jedné a řady možností, nabízejících se k zpracování tohoto dění, na druhé straně. Stěžejní příčinou rozkolísanosti sociologie však jsou obtíže, spojené s pouhým vymezením sociálních jevů. Předpokládajíc k svému vzniku mnohost vzájemně na se působících individuů, jsou současně něčím více než pouhým statickým součtem, utvářeným touto mnohostí: vykazují vzhledem k jednotlivým jejím členům jakousi neosobnost, která vede k předpokladu relativní jejich samostatnosti. Těže z této okolnosti, učinil sociologický objektivismus základním methodickým postulátem sociologie zacházení se sociálními jevy jako s přírodními objekty. Vytvořil specifické sociální jsoucno a jeho výklad omezil na vystopování kausálního nexu mezi jednotlivými částmi tohoto jsoucna. Kritika mohla vytknouti tomuto pojetí 1. že nechává sociální jevy vlastně nevyloženy a 2. že nadto dospívá k pojmovým zpředmětněním, těžko obhajitelným proti výtce sociální metafysiky či mystiky. Při respektování relativní samostatnosti sociálních jevů, tak důrazně vy-
zdvížené sociol. objektivismem, rozvrství se práce sociologická v trojí úkol: 1. ve výklad sociálních jevů jejich zájmovými předpoklady; 2. ve výklad specifického průběhu sociálních objektivací (organizací a institucí), v něž vykrystalisovalo sociální dění; 3. ve výklad zpětného vlivu těchto soc.

objektivací na jednotlivé složky společnosti. V prvním a třetím případě výkladovým principem stane se introjekce psychologická, oslabená v druhém případě v postulát tekologického podmínění soc. dění, bez něhož by soc. útvary zůstaly nepochopitelné. Přednášku ukončily poznámky o poměru sociologie k historii a o postranních úkolech sociolog. (antropogeografie, mesologie atd.).

V činnosti publikační vydán byl další — již třetí — svazek Sociologické knihovny (menší řady), vycházející v nakladatelství společnosti »Orbis«: Émile Durkheim, Pravidla sociologické metody. Podle VII. vydání přeložil Ferd. Kratina. S předmluvou Edvarda Beneše. Str. 177. Kč 20.—. Překladem tím dostává se do rukou českého čtenářstva stěžejní dílo — třeba nevelké rozsahem — francouzské sociologické školy. Spis Durkheimův je spolu prvním metodologickým dílem v oboru sociologie. Durkheim zabývá se tu otázkou, co jest sociologický jev, pravidly pro jeho pozorování a pro rozlišování normálního a patologického, pravidly pro vybudování společenských typů a pro výklad společenských jevů, pravidly pro dokazování a na závěr shrnuje všeobecné znaky své metody. Předmluva Benešova vymezuje postavení Durkheimovo v sociologii a podává stručné a jasné posouzení jeho učení a usnadňuje tak orientaci českému čtenáři.

Knihopisné noticky.

Maurice Beck Hexter, Social consequences of business cycles. With an introduction by Allyn A. Young. (Publications of the Pollak Foundation for economic research, N. 7.) Boston 1925. Houghton Mifflin Company. Str. 206. — (F 5102 — 7.)

C. C. Botez, Les droits de la femme dans le prochain code civil. Etudes. Communications et propositions. Rapport présenté par —. — Projet de réforme de la loi administrative avec un exposé et un rapport par la Princesse A. Gr. Cantacuzène. Bucarest 1925. Imprimerie Curierul Judiciar. Str. 210. — (F 4594.)

2-e Conférence de la petite entente des femmes à Belgrade. Discours et rapports des 1—4 novembre 1924. Bucarest 1925. L'imprimerie des livres religieux. Str. 103. — (F 4776.)

Norman Thomas, What is Industrial Democracy? New York 1925. League for Industrial Democracy. — (G 1636.)

Georg Seer, Die tschechoslowakische Selbständigerversicherung. Erläuterungen zu dem Gesetze vom 10. Juni 1925, Nr. 148, betreffend die Versicherung der selbständig erwerbstätigen Personen für den Fall der Invalidität und des Alters. Praha 1925. Nákl. vl. Str. 149. — Kniha otiskuje zákon, při čemž upozorňuje na některé (podle autorova mínění) nepřesnosti oficiálního překladu, a podává podrobné vysvětlivky; jež připojuje k jednotlivým paragrafům. Vysvětlivky zakládá na důvodové zprávě, zprávě výboru soc. politického, jeho protokolech a zápisech pracovního výboru komise pro sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných a konečně na literatuře, která se zejm. pojmila k Beckově předloze o soc. pojištění v býv. Rakousku z r. 1908. — (F 5098.)

Dr. Edvard Švenda, Príručka poistemia pre prípad nemoci, invalidity a staroby so zvláštnym zreteľom na Slovensko a Podkarpatskú Rus. (Zákon zo dňa 9. októbra